מעדיף אחר?

היפה

..ד, ביום שהנערה תגיע לפרקה.
..ו לא נשאבה מן האוויר. היא
..נה על־ידי בני ביתו של המוכ־
..רצו לבדוק בצורה זו את תגו־
..ני המשפחה, וביחוד את תגובתם
..ודים שנעלבו מסירוב האב לה־
.. בתו.

..היתה נזעמת ביותר. בני הדודים
..ל מסורת ערבית עתיקה, האו־
..בן דוד זכות ראשונה על בת
.. „שיוריד אותה מעל הסוס" —
..ח. כשומרי־מסורת אדוקים, הו־
.. הדוד, לא יותרו בשום אופן
.. — אפילו יצטרכו להשתמש ב־

..ר ידע מה עמדתם של בני
..פנה המוכתר מוחמד אל־חסיין
המיועד ואל אחיו, ביקש מהם
נכבדי האיזור ואל חברי הכנסת
..ס הדרוזי וצלאח סלים המוסלמי,
..עניין. הנכבדים נענו לבקשה,
..שפחת ג'נאים הנרגזת כדי לרכך

★ ★ ★

תישאר — או תומת

המסורת העתיקה, המעניקה
..וד זכות קדימה על כלה, ציטטו
..סורת ערבית, עתיקה לא פחות,

הקובעת כי יש לעודד נשואי־תערובת בין בני המשפחות היריבות בכפרים, כדי להביא להידוק היחסים ולהטבתם.

חברי הכנסת, כיאות לאנשי־מדיניות מודרניים, אף השתמשו בנימוקים מתקדמים יותר, הסבירו כי נערה משכילה, תעדיף — וזכותה להעדיף — צעיר משכיל על בן־דיד שאינו יודע קרוא וכתוב. „אסור לכם להעמיד מכשולים בדרך בת דודכם אל האושר," הפצירו הח"כים.

אך השכנוע לא עזר. בתוך משפחת ג'נאים עצמה קם מתחרה למוכתר, שראה בפרשת רסמיה הזדמנות נוחה לנקום באבי הנערה בשל ריב ישן. הוא לא היה צריך להתאמץ במיוחד כדי לשכנע את בני משפחתו, כי מתן רסמיה למשפחה היריבה הוא בגידה במשפחה.

גם הנימוק שהעלו הנכבדים, כי המוכתר כבר נתן לבני משפחתו את בתו הבכורה ובזאת מילא את חובתו המסורתית, לא הועיל. בני ג'נאים עמדו בכל תוקף על תביעתם כי בת המוכתר תישאר במשפחה, אחרת תומת — אפילו יצטרכו לשלם מיליון לירות כופר נפש!

★ ★ ★

סחר־חליפין בבנות

אדם רגיל היה חושב פעמיים לפני שהיה ניגש להרגיז את בני משפחת ג'נאים. לא כן המורה חמד עבדאללה אל־שייך. כי למרות שמשפחת ג'נאים היא אחת הגדולות בכפר סכנין, הרי אין משפחתו שלו נופלת ממנה, והיא אף עשירה ממנה לאין ערוך.

המורה הפציר באחיו שישפיע על אבי הנערה, כי בהיותם שניהם מוכתרים היו נפגשים לעתים קרובות במשרדי המושל הצבאי בשפרעם או בתחנת המשטרה. ואמנם, ניצחה הפעם הסולידריות המוכתרית את המסורת רבת השנים: מוחמד אל־חסיין התגבר על היסוסיי האחרונים, הסכים לקבוע עובדה מוגמרת. השניים קבעו ביניהם מועד לעריכת טכס האירוסין וכתיבת הכתובה.

להמתקת הגלולה הפיצו המוכתרים גירסה חדשה בכפר, כאילו הנשואים בין שתי המשפחות יהיו, למעשה, עיסקת חילופין: תמורת נישואי רסמיה לחמד, ישיא המוכתר עוד אל־שייך את אחותו בת השמונה לבן המוכתר מוחמד אל־חסיין, ילד בן 12.

צורה זאת של סחר־חליפין בבנות, אף היא לפי המסורת העתיקה, פוטרת את החתן מתשלום מוהר לאבי הכלה, ופוטרת את האב מן החובה להשיא את בתו לאחד מבני דודיה או קרובי משפחתה. כי על סחר החליפין לא חל פיקוח לפי חוקי המדבר.

תמרון ההסחה נכשל לחלוטין. בני הכפר הבינו כי הסיפור על נשואי־החליפין מגוחך לחלוטין, וכי אין איש יכול להשיא במדינת ישראל ילדה בת שמונה לילד בן 12. בני משפחת ג'נאים אף ראו במעשיה זאת נסיון לרמותם, נעלבו עוד יותר.

★ ★ ★

טכס בחסות המשטרה

כך חלפו שלוש שנים, כשהיחסים מתחדדים והולכים. בחשאי כמעט סיכמו שני המוכתרים את הפרטים המעשיים הקשורים בחתונה, כגון גובה המוהר ומועד מדוייק לעריכת הנשואין. לבסוף, בהתקרב שעת המעשה, הודפסו כרטיסי־ההזמנה ושני המוכתרים מסרו אותם אישית לתעודתם. מספר הזמנות גדול במיוחד נמסר למשטרת עכו. כי שני המוכתרים ביקשו בצורה זאת להבטיח את הסדר והשלום בעת עריכת טכס האירוסין.

ואמנם, ביום היעוד, הסבו מאות אורחים לארוחה דשנה, כשעשרות שוטרים משתתפים בכל פה במאורע החגיגי. חברי כנסת וכל נכבדי האזור, שהגיעו ב־80 מכוניות, השוו לטכס מעמד ממלכתי כמעט. שהרי לא כל יום נקשרים קשרי־נשואין בין שתי משפחות כה מכובדות.

החתן הגאה הגיש לארוסתו מתנות באלפי לירות, התפאר בגלוי שהצליח לזכות בידה של רסמיה היפה. בני משפחת ג'נאים, שנעדרו מן המסיבה, רק חרקו שן והחרישו. הם חיכו שהמשטרה תסתלק.

★ ★ ★

המושל לא קורא מודעות

אולם אם נוצחו בקרב האירוסין, סרבו בני־הדודים לראות את עצמם מנוצחים במלחמה. הם פנו אל יומון מפא"י הערבי, אל־יום, פרסמו בו מודעה, בה הכחישו כל קשר בינם לבין המוכתר שלהם, הודיעו כי אין הם מכירים בו יותר כמוכתר. הם קיוו כי בזאת יאלצו את המושל הצבאי לפטר את מפר המסורת, לפגוע בצורה זו במעמדו החברתי ובגאותו. אך המושל אינו קורא מודעות בערבית — ואם כן, אין היא מתחשב בהן. על כל פנים, מוחמד אל־חסיין נשאר בתפקידו כמוכתר.

ואז הוחלט הצעד הדרסטי. ס'ען המוכתר: באסיפה סגורה החליטו צעירי המשפחה לשגר את שאקר הצעיר, בן אחיו של המוכתר והחתן אשר המסורת הועידה לרסמיה, כדי לארוב לה בחשיכה ולרצחה לפני שנישואיה אל חמד יצאו לפועל.

בפי שאקר עצמו היתה גירסה אחרת לגמרי. הוא הזדמן לאותה סימטה לגמרי במקרה, בחברת שני אחיו. הוא לא ניסה לתקוף אותה, כי אם להיפך: היא אשר העליבה אותו וצחקה לו בפניו. התפתח דו־שיח קולני, ושני ידידיו של אביה, הגרים בקירבת מקום, התערבו לצידה של רסמיה. לדבריו לא הסתפקו שני הגברים בדיבורים, הנחיתו עליו מכות נאמנית במקלותיהם. רק אז קרא לאחיו לעזרה והקטטה התפתחה כפי שהתפתחה.

החתן עצמו לא הרבה לדבר על כל העניין. מעמדו כארוס רשמי של רסמיה אינו מקנה לו עדיין את הזכות „לצאת לטייל ביחידות עם בחירת לבו. השניים נפגשים מדי פעם בנוכחות אביה או אמה של הכלה, מחליפים כמה משפטים מאופקים. אולם הדבר לא הפריע לו במיוחד. הוא ידע כי בקרב על רסמיה היפה, זכה הוא כבר בנצחון. עריכת הנשואין היא רק שאלה של זמן.

בפיו היה הסבר פשוט לנצחונו: „רסמיה היא בחורה אינטליגנטית, על כן העדיפה אותי. שהרי מורה הוא טוב מחקלאי או מרועה."

שהרי אין המסורת העתיקה, עם כל הכבוד המגיע לה, יכולה תמיד לעמוד במיבחן המציאות החדישה של המאה ה־20.

רסמיה בתו של מוכתר משפחת ג'נאים, היא טיפוס אופייני לדור החדש של נערות ערביות, הגדלות בכפרים. למרות שהוריהן אינם מרשים להן לבקר בבית־הספר אלא לשנתיים־שלוש, מוציאים אותן לפני ש„תתקלקלנה", נדבקות הנערות ברוח של קידמה, המוצאת את ביטויה בבחירת החתן.

א' פרג' כאלד ג'נאים אץ להגנתה של רסמיה, כאשר שמע אותה קוראת לעזרה, נגד מתנפצע בשעת הקטטה מדקירת פגיון בזרועו הימנית.

המנצח חמד אל־שייך, מורה בן 25, בן לאחת המשפחות העשירות והמכובדות ביותר בכפר סכנין, זכה בידה של רסמיה היפה על אף [illegible] מבני משפחתה שלה. הוא נראה בתמונה בשעת מישחק, בין תלמידי כיתתו בבית־הספר בכפר.

ב' מוסטפא איברהים ג'נאים, קרוב משפחתה של רסמיה, גר סמוך למקום שבו ארעה ה־... הוא מציג מקל דומה לזה שבו השתמשו המתקיפים.